

خاطرات حاج غلامعلی مهربان
الفن و گوشتدوین: وحید کارگر جهری

آهلاش

www.ketab.ir

کتابخانه ملی ایران

خاطرات حجه الاسلام آیت الله العظمی
حاج غلامعلی مهربان جهرمی
گفت و گو و تدوین: وحید کارگر جهرمی
ویرایش: زهرا یداله پنبه زاری

ناشر: مرکز نشر کتاب آسمان هشتم
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۷۳-۰۰-۵

صفحه آرای: دهقانی

طرح جلد: رضیه علیپور

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۲

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

تمام حقوق برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: شیراز، خیابان خیام،

روبروی مسجد خیرات، فروشگاه آسمان هشتم

تلفن: ۰۷۱۱۲۳۴۸۷۸۲ و ۰۹۱۷۴۸۴۲۳۸۸

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

مهربان جهرمی، غلامعلی، ۱۳۱۱

عنوان و نام پدیدآور: خاطرات غلامعلی

مهربان جهرمی، وحید، کارگر جهرمی،

مشخصات نشر: شیراز: آسمان هشتم، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۵: ۶۰۰-۹۳۷۷۳-۰۰-۵

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۷۷۳-۰۰-۵

وضعیت فهرست نویسی: فبیال

عنوان دیگر: خاطرات غلامعلی مهربان جهرمی

موضوع: مهربان جهرمی، غلامعلی، ۱۳۱۱ - خاطرات

موضوع: مجتهدان و علما - ایران - خاطرات

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - خاطرات

موضوع: ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - خاطرات

موضوع: ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ - جهرم

شناسه افزوده: کارگر جهرمی، وحید، ۱۳۶۴، گردآورنده

رده بندی کنگره: ۳BP/۵۵/۳۱۹۲۴۴م ۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۸۰۱۴۴

فهرست

مقدمه راوی ۹

پیشگفتار ۱۱

بخش اول: مختصرات و فعالیت‌های قبل از آغاز مبارزات انقلاب اسلامی ۱۵

فصل اول: زمینه، خاستگاه و تحصیلات ۱۷

فصل دوم: ورود و فعالیت‌های سیاسی ۳۱

بخش دوم: آغاز فعالیت‌های انقلابی ۴۵

فصل اول: خاطرات و فعالیت‌ها در ۴۷

فصل دوم: خاطرات و فعالیت‌های انقلابی بعد از فارغ التحصیل شدن از دانشسرا ۷۳

فصل سوم: بازگشت به جهرم و آوج‌گیری فعالیت‌های انقلابی ۹۵

فصل چهارم: فعالیت‌ها و اقدامات انقلابی در دوران تعقیب ۱۵۳

بخش سوم: حوادث بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ۲۰۱

فصل اول: غارت سلاح و مهمات ژاندارمری، اردوگاه بازجویان جهرم در روز ۲۳ بهمن ۲۰۷

فصل دوم: فعالیت و اقدامات بعد از پیروزی انقلاب ۲۱۶

بخش چهارم: جنگ تحمیلی ۲۳۱

فصل اول: ورود به جبهه ۲۳۳

فصل دوم: فعالیت‌های فرهنگی ۲۸۷

فصل سوم: خاطرات و فعالیت‌های دیگر در جبهه ۳۳۵

کتابنامه ۴۱۹

اسناد و تصاویر ۴۲۵

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران بزرگ‌ترین و عمیق‌ترین انقلاب ارزشی، فکری و دینی در عصر حاضر است. امروز، ایران انقلابی با رهبری‌های پیامبرگونه‌ی حضرت امام خمینی (رضوان الله تعالی علیه) به‌عنوان پایگاه اسلام در جهان شناخته شده است.

پس از پیروزی انقلاب، توطئه‌ها و تهدیدهای بسیاری، این حادثه بزرگ را مورد تهاجم قرار داد و با شروع جنگ تحمیلی اوضاع مختلف ایرانی احساس کردند که بایستی با عوامل استعماری در مقابل این تهدید جدی بایستند. کتاب خاطرات آقای مهملی، اطراف یک معلم رزمنده و مبلغ فرهنگی است که پس از نقش‌آفرینی در دوران انقلاب، در دوران دفاع مقدس نیز می‌کوشد تا تعلیم و تربیت در سطح جامعه و جبهه نیز رخت بربندد. مرکز نشر کتاب آسمان هشتم و شیراز زمین حرم اهل بیت (علیهم السلام) از بدو شکل‌گیری بر آن است تا نقش تاریخی و حماسه‌آفرینان و دلاورمردان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس را ثبت و یادگار نماید. امید است آیندگان از این تجربه‌ها بهترین بهره‌ها ببرند و در راه اعتلای ایران اسلامی بکوشند. انشاءالله این اثر مورد قبول حضرت حجت‌الشیخ‌الکرامین و شهدای گرانقدر استان فارس قرار گیرد.

مقدمه رابعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، صلوة والسلام على خير خلقه محمد و آله الطاهرين

ای کاش می توانستیم روایات تاریخ را آن چنان که بوده، ترسیم کنیم. افسوس که کسی، نه می تواند واقعیات آن طور که بوده، بازگو کند، و نه می تواند آن را به تصویر بکشد. تاریخ شفاهی جبهه و جنگ هم، تنها گوشه ای از یک مقطع زمانی و مکانی را می تواند نشان کند؛ چرا که مستندهایی که از تاریخ جنگ نشان داده می شود، تنها بخشی از آن هستند. فیلم ها هم نمی توانند مفهوم رسایی از واقعیت را نشان دهند. خاطراتی که درباره انقلاب و جنگ بیان شده نیز، از این قاعده مستثنی نیستند. بنا براینکه سعی کرده ام وقایع را طوری تعریف کنم که شنونده و خواننده، ضمن آشنایی با واقعیت را برداشت کند، ولی کسی می تواند آن را بفهمد که خود در آن زمان و مکان بوده باشد؛ برای مثال، هر کس بخواهد واقعه ۱۵ خرداد ۴۲ را به نسل های بعد نشان بدهد، به هیچ وجه نمی تواند آنچه را که خودش دیده،

برای دیگران تصویر کند. خاطره‌گویی با همه ریزه کاری‌هایش، شاید بهتر از سایر روش‌ها باشد و به هر حال، از هیچ بهتر است؛ چون در حد ادای تکلیف کارساز خواهد بود و نه بیشتر. بنابراین بر همه کسانی که در جریان واقعه‌ای بوده‌اند یا از آن خبر دارند، لازم است برای استفاده و عبرت آیندگان، آن را ثبت و ضبط کنند؛ و آنگاه وقتی حافظان رفتند، محفوظات نیز می‌رود.

از این نظر، خود لازم دیدم، حالا که حضرت دوست، شرف شهادت نصیب بنده برآمده، حتماً صلاح دیده که بمانم و افتخار افتخارآفرینان را به آیندگان رسانم. بارها خواستم دست به قلم ببرم، اما او مصلحت ندانست و نشد. چندین بار خاطره‌های صوتی یا تصویری ضبط شد و در آرشیوها ماند؛ اما این بار برادر عزیزم، آقای وید کارگر جهرمی اقدام به ضبط، پیاده‌سازی و تدوین خاطرات انقلاب و خدمت کرده که تنها در این مجال، می‌توانم از ایشان تشکر نمایم.

در پایان از تمامی کسانی که در این خدمت مقدس، سهمی داشته و دارند، به ویژه از دفتر مطالعات و ادبیات پایتختی، مراکز استانی حوزه هنری و مرکز نشر کتاب آسمان هشتم تشکر می‌کنم.

غلام‌علی مبین جهرمی

جهرم - فروردین ۱۳۹۰

پیشگفتار

آیت‌الله‌السلام والمسلمین حاج غلام‌علی مهربان جهرمی در شهرستان جهرم به دنیا آمد. پس از تحصیلات ابتدایی، مدتی در شرکت نفت آبادان مشغول به کار شد. مقارن با فعالیت‌ها و مبارزات آیت‌الله کاشانی و دکتر مصدق در راستای تحقق نعت نفت، وارد فعالیت‌های سیاسی گردید. سپس به جهرم آمد و ضمن ادامه تحصیلات حوزوی خویش را در مدرسه خان آغاز کرد، وارد دانشسرای عالی جهرم شد. با بروز اختلاف بین آیت‌الله کاشانی و دکتر مصدق در جریان انزال مجلس، جانب آیت‌الله کاشانی را گرفته، از ایشان حمایت کرد.

پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، ایشان به تدریس در مناطق روستایی شهرهای لارستان و جهرم پرداخت و سپس براساس ادامه تحصیل، وارد دانشسرای عالی تهران شد.

وی که زمان شروع جرقه‌های انقلاب اسلامی، در تهران مشغول به تحصیل بود، از نزدیک در جریان حوادث آن زمان، به خصوص «لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی» قرار گرفت و مشارکت فعالی در قیام ۱۵ خرداد سال ۴۲ داشت و البته چندی بعد، با انتخاب امام خمینی به عنوان مرجع تقلید،

فعالیت‌های سیاسی ایشان در حمایت از امام، وارد مرحله تازه‌ای شد.

ایشان بعد از دانش آموختگی در رشته آموزش ابتدایی (سال ۱۳۴۳) به حرفة معلمی، در سیمت راهنمای تعلیماتی دبستان‌ها روی آورد. در این مدت، وابسته به فعالیت‌های انقلابی، بارها به شهرهای مختلف منتقل شد؛ ولی نه تنها دست از فعالیت‌های انقلابی خود برنداشت، بلکه حضور در شهرهای مختلف را فرصتی برای تبلیغ و تبیین بیشتر حکومت اسلامی و حمایت از امام خمینی می‌دانست. به همین خاطر، بارها از سوی مأمورین رژیم، بازداشت شده، مورد بازجویی قرار گرفته.

بی‌تردید، اقدامات و فعالیت‌های انقلابی آقای مهربان، به عنوان تنها رابط گروه‌های انقلابی و جوانان جهرم با آیت‌الله سیدحسین آیت‌اللهی، از قبیل سخنران‌های افشاگرانه، تشکیل کلاس‌های قرآنی و تبلیغ مرجعیت امام خمینی^(ره) در مدارس و محافل علمی و...، نقش مهمی در حرکت و عمق‌بخشی به مبارزات مردم مسلمان برخی از شهرهای ایران، به‌خصوص جهرم داشته است. در اسنادی که اکنون در مراکز متبر کشور موجود می‌باشد، از وی نام برده شده که این امر، حکایت از نقش و تأثیر آقای مهربان در فعالیت‌های انقلابی، به‌ویژه در شهرستان جهرم دارد.

عضویت در کمیته مرکزی انقلاب، تأسیس حزب جمهوری اسلامی، مبارزه با فعالیت‌های سازمان مجاهدین خلق، عضویت در هیئت مؤسسان جهرم، مدیر کل تربیت معلم کشور (به پیشنهاد شهید رجایی)، مدیر کل آموزش عشایر (به درخواست شهید باهنر) و... از جمله اقدامات مهم و سیمت‌های آقای مهربان، پس از پیروزی انقلاب اسلامی به حساب می‌آید.

با شروع جنگ تحمیلی و دریافت حکم مأموریت «بررسی مسائل فرهنگی جبهه و جنگ»، مهربان عازم جبهه شد که خاطرات و گفته‌های ایشان در این دوران، اطلاعات مهم و جالبی را به خواننده ارائه می‌دهد. از جمله اقدامات مهم ایشان در این باره، می‌توان به تأسیس اولین دبیرستان برای ادامه تحصیل دانش‌آموزان رزمنده و برگزاری امتحانات نهایی در جبهه، تأسیس مجتمع آموزشی رزمندگان و گسترش طرح ادامه تحصیل رزمندگان در مراکز کشور اشاره کرد.

بنابراین مجله «عوامل» پرداختن به خاطرات و فعالیت‌های حجت‌الاسلام والمسلمین حاج غلام‌علی مهربان را ضرورت بخشیده است.

بخشی از خاطرات ایشان به «این اثر گرد آمده است، از یک سو می‌تواند مطالب ناگفته انقلاب اسلامی و جوانان جنگ تحمیلی را روشن کند و به تقویت مواضع عمومی نسبت به ارزش‌های انقلابی منجر شود، و از سوی دیگر به عنوان منبعی مهم و دست‌اول، مورد استفاده پژوهشگران حوزه تاریخ انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی قرار گیرد».

کتاب حاضر، حاصل ساعت‌ها مصاحبه با آقای غلام‌علی مهربان می‌باشد که علاوه بر آن، به منظور غنای بیشتر مطالب، در جای‌جای کتاب، از منابع کتابخانه‌ای و اسناد متعددی استفاده شده است. همچنین به منظور روشن کردن ابعاد و زوایای دیگر روایات، با افراد بسیاری مصاحبه صورت گرفته که متناسب با موضوعات مطرح شده، مورد استفاده قرار گرفته است؛ به عبارتی، از آنجایی که تدوین‌گر با اشرافی که بر تاریخ انقلاب اسلامی در جهرم دارد (اثری در همین زمینه تألیف نموده که به زودی منتشر خواهد

شد)، سعی کرده است که تنها به نقل خاطرات و روایات اکتفا نکند، بلکه اطلاعاتی در ارتباط با وقایع و حوادث مطرح شده در دو دوره پیش و پس از انقلاب اسلامی، در اختیار خوانندگان محترم قرار دهد. در این راستا، کتاب حاضر در چهار بخش و یازده فصل، تدوین شده است:

بخش اول در دو فصل، زندگی‌نامه و تحصیلات آقای مهربان از تولد تا نبولی در دانشسرای عالی تهران در سال ۱۳۳۹، و ورود ایشان به فعالیت‌های سیاسی را شامل می‌شود.

بخش دوم که از مهم‌ترین قسمت‌های کتاب به شمار می‌آید، در چهار فصل به شروع فعالیت‌های انقلابی آقای مهربان در تهران، و خاطرات و فعالیت‌های ایشان پس از دانشسرای عالی که مصادف با اوج‌گیری مبارزات انقلابی و تدوین خاطرات مربوط به تدریس در شهرهای جهرم، شمسوار و آبادان بوده، پرداخته است.

بخش سوم کتاب در دو فصل، حوادث، خاطرات و فعالیت‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تا آغاز جنگ تحمیلی را دربرمی‌گیرد.

و در نهایت، بخش پایانی کتاب در سه فصل، به خاطرات، اقدامات، به‌خصوص فعالیت‌های فرهنگی آقای مهربان در جبهه پرداخته شده است.

وحید کارآفرین

تهران - فروردین ۱۳۸۰